

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ioannis Tollenarii Brvgensis e Soc. Iesv Specvlvm
Vanitatis Sive Ecclesiastes Solvta Ligataq. Oratione
Dilvcidatvs**

Tollenaer, Jean de

Antverpiæ, 1635

Sectio Vndecima.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68633](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68633)

cumulatissimè Boleslaus Tertius Poloniæ Rex, cum Pa-
latino cuidam, qui ad Haliciam in bello contra Russos
fugâ suâ reliquo exercitui fugæ causa extiterat, pellem
leporinam, colum & fufum dono misit: quâ ille igno-
miniâ ita excanduit, vt impos mentis effectus, vitam
laqueo finierit. Sed nos otiosos ac ignauos his rationi-
bus ac suppliciis castigatos dimittamus: ad alteram
potiùs Reipublicæ pestem, quam paulò antè cum Ec-
clesiaste in voluptatibus & comestationibus docuimus
consistere, descendamus.

Cromerus
lib. 6.

SECTIO VNDECIMA.

ECCLESIASTES.

VERSUS 19. In risum faciunt panem, & vinum
vt epulentur viuentes: & pecuniæ obediunt
omnia.

METRICA PARAPHRASIS.

NOBILEM postquam Sodomam fauillis
Otium vitâ subigens inerti
Suasit æternum decus, & polorum
Temere leges;
Luxus ignauo Cereale munus
Dedicans ventri, Veneri sacrauit
Turgidum abdomen, scelerique laxas
Soluit habenas.
O quibus pregnans vitiiis amœnos
Polluit campos Seboim libido!
Testis vltrices iaculata flammæ
Dextra Tonantis.

O ro-

O rogi! ô flamma! ô cinerum faville!

Imbre nil actum est picei liquoris:

Non satis mundi scelus expiauit

Fulminis horror.

Luxus infami dominatur aula:

Et Ceres illis colitur, Venusque,

Quos rei summa fuit astuoso

Gurgite clauum

Verius strictis moderari habenis.

Regio arrident epulae paratu:

Et novas semper fabricat palato

Nausea mensas.

Naufragos mergunt animos Falerna,

Perque fecundi calicis procellas

Spumeo Cypris natat in Lyeo,

Ignis in igne.

Ast ubi luxus populator aeris

Improbæ censum dederit charybdi;

Lucra rimatur noua, queis anhelis

Faucibus offas

Ingerat vulgi spoliis paratas:

Dumque Lenæos latices coronat,

Plebis emulso pretiosa succo

Pocula tingit.

Heu quibus tellus gemit agra probris,

Dum fames lucri vitius ministrans

Improbi ventris sepelitur imo

Gurgite gurges!

Plutus Astreae solio potitus,

Iura Pretoris licitatur hastâ:

Atque venalis fidei propola

Fasque nefasque

Miscet. O quantas sitiens rapina
Stringit insonti iugulo macharas!
Quot mouet, prædis inhians, sinistro
Alite bella!

Nec sitim partis pretiosus hydrops
Sistit: in terras alio calentes
Sole vernarum miseræ phalanges

Classe relegat,
Diuitis venæ ut scatebras pererrent
Abditas terris: ubi Dite viso
Pallidus fossor trepidat sepulto

Concolor auro.
Heu nimis sædo satiata ludo
Corda Magnatum! quibus Imperator
Luxus exhaurit, reparet quod auri
Dira cupido.

PROSA EXEGESIS.

OLVIVM verè detestandum, regnisque ac Rebus publicis perniciosum, dum luxus contiuuorum egestatis parens auaritiâ prouocat, & insatiabilis auaritiâ egestate stimulatâ per fas nefasque corradit, quod luxui rursus abliguriendum transmittat, atque ita abyssus abyssum inuocat; & quod vna charybdis euomit, altera reforbet. Homines præposterâ ventrisque mancipia! qui non tantum Rempublicam ludibrio habent, cuius ærarium exhauriunt, sed etiam Dei dona vertunt in fomenta libidinum.

Enimverò naturæ, non vitiis subseruire debet huius vniuersi fecunditas: & quâ fini medicamenta, eadem alimenta sumenda sunt. Illi verò naturæ melioris oblitâ, in risum faciunt panem & vinum, materiam, inquam,

A a a a

spuriâ

Luxus contiuuorum
veram
non habet
voluptatem.

spuriæ voluptatis & insolentiæ. Spuriæ voluptatis dixi: nam genuinæ corporis voluptatis assertor Epicurus, teste D. Hieronymo, libros omnes suos oleribus, & pomis, ceterisque cibis vilioribus repleuit, eò quòd exquisitæ dapes ingenti curâ ac miserâ, imò nonnumquam priuati publicique patrimonij tristi dispendio præparentur.

Hieron.
contra Io-
uinian.

Gula vi-
tium gra-
uiter Deū
offendit.
Deut. 20,
21.

Quantoperè Deo displiceat hæc ventris ingluuies, non obscure per Legislatorem suum declarauit, cuius hæc sunt verba: *Filius vester si comeſtationibus vacat, & luxuriæ atque conuiujs, lapidibus eum obruet populus.* Et verò nonne grauius etiam contra hos helluones in deserto diuina vindicta defæuit? Semel nauseabundus ille populus, & manna fastidians, importunis clamoribus carnes exegerat, & vlticem Dei manum expertus, nomen loco dedit *Sepulchra concupiscentiæ.* Infame nomen, sed quod nihil opus est nos ab Hebræis arcessere; tot enim hîc sepulchra concupiscentiæ, quot helluones inuenimus: quibus cum nec aurora satis sit matutina mensis exstruendis, nec vlla satis longa crepuscula vespertina, nisi altam etiam noctem ingluuies occupet, nec vllæ dapes satis opiparæ; quid aliud quàm animam abdomini tamquam sepulchro concupiscentiæ immerfam circumferunt?

Num. 11.

Luxus cō-
uiuiorum
serpit et-
iam ad
plebem.

Vide Lipf.
lib. 4. Poli-
tic. c. 11.

Atque vtinam in vnus Principis aut paucorum Procerum capite staret hoc malum! nunc autem gliscit in perniciem totius Reipublicæ: serpit enim in subditos exempli contagione Principum intemperantia, nec eos erubescunt sequi, quos à legibus habent vitæ duces. Quinimò ad decus etiam, & gloriæ suæ partem existimant pertinere, si Principum facta æmulentur. Itaque certare inter se luxu conuiuiorum, & vestium; ædes superbe struere & instruere; signis, aulæis, imaginibus, vasis

vasis aureis atque argenteis, ceteroque mensarum apparatu, quo inter comessandum non oculi minùs, quàm venter, pascantur, exornare. Ah stulti, qui omnia potiùs visenda quàm semet efficiunt!

Sallustius ad Cæs.

Quæ si quis vanitatis quidem plurimum habere, ceterum leuioris esse improbitatis existimat; is in vitâ communi peregrinus est & hospes. Nam, vt rectè Seneca pronuntiat, conuiuiorum luxuria & vestium, agræ ciuitatis indicia sunt, imò morituræ.

Luxus Reipub. initium ruina. Seneca Ep. 115.

Hæc enim iuuentutem, vbi familiares opes defecerunt, ad facinora incendunt. Quid enim agant? dilapidatum est patrimonium, fides defecit, & tamen eadem illa, quæ erat in abundantia, libido permanet. Nihil ergo propius est, quàm vt rei familiaris dispendia sceleribus refarciant. Et ceteri quidem malis artibus operam dare, Principes verò spoliare innocentes quibus omne crimen opulentiæ est, iura peruertere vt eorum cupiditati leges inseruiant, diuina & humana venalia habere, noua & inaudita vestigalia somniare: & quidem in his omnibus boni publici velum auaritiæ suæ obtinere, consulendum scilicet esse arario, pecuniam neruum esse Reipublicæ, ornamentum pacis, belli subsidium; re autem verâ suum potiùs quàm publicum gerere negotium. Quid enim aliud his talibus est ararium publicum, quàm spoliarium ciuium, cruentarumque prædarum receptaculum?

Sallustius ad Cæs. Luxus occasio multorum scelerum.

Nihil opus est hæc à me verbosius disputari; vel vnicum Caligulæ exemplum rem totam ante oculos constituet, quem rerum natura videtur edidisse, vt ostenderet, quid summa vitia in summâ fortunâ possent. Hic cum prodigorum omnium adiutus ingenio, centies sestertium cœnasset vno die, commentus portentosissima ge-

Suetonius in Caligulâ, cap. 37. & seqq.

nera ciborum atque cœnarum, vt pretiosissimas margaritas aceto liquefactas sorberet, conuiuus ex auro panes & opsonia apponeret; tandem exhaustus atque egens, ad rapinas conuertit animum, vario & exquisitissimo calumniarum, actionum & vectigalium genere: deinde cum per vim & metum à plurimis se heredem inter liberos & familiares scribi curasset; testatores ipsos, quòd post nuncupationem viuere perseverarent, quasi illufiores veneno sustulit: denique & edulia omnis generis, & baiulorum operas, & iudicum sententias, & meretricios quæstus pecuniâ taxauit, & fœdissimum in ipso palatio prostibulum corradendo vectigali meretricio propalaui. Quid nunc L. Catilinam commemorem, quem luxus primùm, tum conflata hinc egestas rei familiaris, in nefaria consilia opprimendæ patriæ suæ compulere, Senatam confodere, Consules trucidare, distringere incendiis urbem, diripere ærarium, & quod nec Annibal ausus fuisset optare, totam è medio tollere Rempublicam. Sed fatis sit: nam vt receptui canam, in causâ præsertim Principum atque Optimatum tam infami tamque odiosa & inuidiosa, monet ipse Ecclesiastes.

Florus
1.4. c.1.

S E C T I O D V O D E C I M A .

E C C L E S I A S T E S .

V E R S V S 20. In cogitatione tuâ Regi ne detrahas, & in secreto cubiculi tui ne maledixeris diuiti: quia & aues cæli portabunt vocem tuam, & qui habet pennas, annuntiabit sententiam.

M E-